Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029

Kunnanhallitus 16.11.2026 § 248
260/02.02.01/2026

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvion valmistelu

Vuoden 2027 talousarviosuunnittelun pohjana on ollut pääosin vuoden 2026 ensimmäisen osavuosiraportin yhteydessä vahvistettu muutettu talousarvio. Valmistelussa on lisäksi huomioitu virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset, sote-kiinteistöjen vuokratulojen alentuminen sekä osastojen välttämättömät lisämäärärahatarpeet.

Kunnanhallitus antoi toimielimille ulkoisen toimintakateraamin seuraavasti:
- Kunnanhallitus: -10 916 t€
- Tarkastuslautakunta: -45 t€
- Kasvatus- ja koulutuslautakunta: -30 093 t€
- Tekninen lautakunta: -8 392 t€

Lisäksi taloussuunnitelmakehyksessä ei ollut huomioitu mahdollisia väistötilakustannuksia. Kunnanhallitus päätti, että väistötilaratkaisuista päätettäessä osoitetaan tähän tarvittavat määrärahat tekniselle osastolle.

Tekninen lautakunta, tarkastuslautakunta sekä kasvatus- ja koulutuslautakunta käsittelivät omat talousarvioehdotuksensa vuodelle 2027 kokouksissaan 22., 27. ja 28.10.2026. Kunnanhallituksen

ensimmäinen talousarviokäsittely on 16.11.2026, ja kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion 7.12.2026.

Lautakuntien talousarvioesitykset kunnanhallitukselle ovat seuraavat:
• Tarkastuslautakunta: -45 t€
• Kasvatus- ja koulutuslautakunta: -30 136 t€
• Tekninen lautakunta: -8 627 t€

Teknisen lautakunnan talousarvioesitys ylittää annetun raamin 235 000 eurolla. Poikkeama annetusta raamista johtuu pääosin sote-kiinteistöistä arvioitujen vuokratulojen muutoksesta. Väistötilojen osalta tekninen lautakunta esittää määrärahavarausta investointiosaan.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan talousarvioesitys ylittää annetun raamin 43 000 eurolla. Poikkeama annetusta raamista johtuu hyvinvointivalmentajan toimen perustamisesta Lehmon koululle.

Kunnanhallituksen oma talousarvioesitys on -10 622 t€, mikä alittaa annetun raamin 294 000 eurolla. Raamin alittuminen johtuu olennaiselta osin Kevan tasausmaksun alenemisesta.

Raamin asettamisen jälkeen vuoden 2027 talousarviota on käsitelty valtuustoseminaarissa sekä valtuuston iltakoulussa.

Talousarvion taloudelliset lähtökohdat

Kunnan ulkoisten ja sisäisten toimintatuottojen arvioidaan olevan vuonna 2027 yhteensä 23,7 miljoonaa euroa. Toimintatuotot alenevat vuoden 2026 muutettuun talousarvioon verrattuna 1,5 prosenttia. Olennaisin toimintatuottoja pienentävä tekijä on sote-kiinteistöistä saatavien vuokratulojen aleneminen. Toimintakulujen arvioidaan olevan 73,1 miljoonaa euroa, mikä on hieman vuoden 2026 muutettua talousarviota vähemmän.

Palkat ja palkkiot kasvavat palkankorotusten seurauksena lähes 1,0 miljoonaa euroa eli 3,7 prosenttia. Kokonaisuutena henkilöstömenot kasvavat noin 0,8 miljoonaa eli 2,5 prosenttia. Menojen kasvua hillitsevät erityisesti Kevan tasausmaksun merkittävä aleneminen. Kontiolahden kunnan tasausmaksun arvioidaan alenevan vuoden 2026 noin 839 000 eurosta 437 000 euroon vuonna 2027 eli noin 48 prosenttia. Lisäksi kokonaismenojen kasvua hillitsee myös vuoden 2026 talousarvioon sisältyneiden purkukustannusten poistuminen.

Kunnan nettomenot eli toimintakate on vuonna 2027 noin 49,4 miljoonaa euroa. Nettomenot kasvavat vuoden 2026 muutettuun talousarvioon verrattuna noin 0,25 miljoonaa euroa eli 0,5 prosenttia.

Kunnan tuloveroprosentti vuonna 2027 on 8,80 prosenttia. Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 39,5 miljoonaa euroa, mikä on 5,0 prosenttia enemmän kuin vuoden 2026 muutetussa talousarviossa. Kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 32,2 miljoonaa euroa, yhteisöveron tuotoksi 3,6 miljoonaa euroa ja kiinteistöveron tuotoksi 3,7 miljoonaa euroa.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2027 yhteensä 15,9 miljoonaa euroa, mikä on noin 0,75 miljoonaa euroa eli 4,5 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2026 muutetussa talousarviossa. Verotuloja ja valtionosuuksia arvioidaan siten kertyvän yhteensä noin 55,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2027 vuosikatteeksi arvioidaan 5,2 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaiset poistot ovat noin 6,0 miljoonaa euroa, joten vuosikate ei riitä kattamaan poistoja. Vuosikate kattaa poistoista noin 87 prosenttia. Tilikauden tulokseksi arvioidaan noin -0,8 miljoonaa euroa ja poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi noin -0,4 miljoonaa euroa.

Myös taloussuunnitelmavuodet 2028 ja 2029 ovat alijäämäisiä. Vuoden 2028 alijäämäksi arvioidaan 1,1 miljoonaa euroa ja vuoden 2029 alijäämäksi 0,8 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakauden 2027–2029 yhteenlaskettu alijäämä on siten noin 2,3 miljoonaa euroa. Kunnan taseeseen aiempina vuosina kertynyt ylijäämä huomioon ottaen kumulatiivista ylijäämää arvioidaan olevan vuoden 2029 lopussa edelleen noin 15,2 miljoonaa euroa. Suunnitelmakauden alijäämäisyys kuitenkin korostaa tarvetta jatkaa käyttötalouden sopeuttamista ja toiminnan tehostamista kestävän kuntatalouden turvaamiseksi.

Investoinnit ja rahoitus

Taloussuunnitelmakauden investointitaso on kunnan tulorahoitukseen nähden korkea. Vuosien 2027–2029 nettoinvestoinnit ovat yhteensä noin 21,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2027 nettoinvestoinnit ovat noin 10,4 miljoonaa euroa eli noin kaksinkertaiset 5,2 miljoonan euron vuosikatteeseen nähden. Toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu tämän seurauksena vuonna 2027 noin 5,2 miljoonaa euroa negatiiviseksi, mikä lisää ulkoisen rahoituksen tarvetta.

Vuonna 2027 pitkäaikaisia lainoja lyhennetään noin 6,7 miljoonaa euroa ja uutta pitkäaikaista lainaa varaudutaan ottamaan 9,5 miljoonaa euroa. Lainakannan arvioidaan kasvavan vuoden 2026 lopun noin 49,4 miljoonasta eurosta noin 52,2 miljoonaan euroon vuoden 2027 loppuun mennessä. Vuoden 2027 korkokuluiksi arvioidaan noin 1,2 miljoonaa euroa.

Investoinnit painottuvat erityisesti talonrakentamiseen, kunnallistekniikkaan ja vesihuoltoon. Talonrakennusinvestoinneissa merkittävimpiä kohteita ovat Kontiolahden koulun väistötilaratkaisu, Uuron päiväkodin rakentaminen ja Onttolan uuden liikuntahallin investoinnin loppuun saattaminen. Kuntatekniikassa varaudutaan muun muassa Lehmonkankaan asemakaava-alueen rakentamiseen, tiehankkeisiin sekä Lehmon uuden tekonurmikentän ja sen valaistuksen rakentamiseen. Vesihuollossa varaudutaan muun muassa verkoston ja jätevesipumppaamoiden saneerauksiin sekä Lehmonkankaan asemakaava-alueen rakentamiseen.

Investointitaso alentuu suunnitelmakauden loppua kohden, minkä seurauksena myös lainakannan arvioidaan kääntyvän laskuun ja olevan vuoden 2029 lopussa noin 49,6 miljoonaa euroa. Lainakanta säilyy siten koko suunnitelmakautta tarkastellen lähes vuoden 2026 lopun tasolla, vaikka velkamäärä kasvaa suunnitelmakauden alkuvuosina. Korkea investointitaso lisää erityisesti suunnitelmakauden alkuvuosina velkarahoituksen tarvetta ja kaventaa kunnan taloudellista liikkumavaraa.

Koska myös käyttötalous on koko suunnitelmakauden alijäämäinen, korostuu investointien ajoituksen ja välttämättömyyden jatkuva arviointi. Kestävän talouden näkökulmasta keskeistä on vahvistaa tulorahoitusta siten, että nykyistä suurempi osa tulevien vuosien investoinneista voidaan rahoittaa tulorahoituksella ja velkarahoituksen tarvetta vähentää.

Keskeiset toimintaympäristön muutokset ja talouden epävarmuustekijät

Vuonna 2026 toteutetut sote-kiinteistöjärjestelyt vaikuttavat vuoden 2027 talousarvioon alentamalla kunnan vuokratuloja. Kontiolahden sote-asema on myyty vuoden 2026 aikana Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle, ja palveluasumisyksiköiden on suunniteltu siirtyvän Kiinteistö Oy Kontiolahden Vuokrataloille vuoden 2027 alussa.

Taloussuunnitelmakauteen kohdistuu lisäksi epävarmuutta hankintalainsäädännön muutoksista. Muutokset vaikuttavat erityisesti sidosyksikköpalvelujen järjestämiseen, kuten ICT- ja palkkahallinnon, työterveyshuollon ja jätehuollon palveluihin. Palveluiden tulevat järjestämistavat ja kustannusvaikutukset tarkentuvat suunnitelmakauden aikana.

Kokonaisuutena kunnan taseeseen aiempina vuosina kertynyt ylijäämä antaa puskuria suunnitelmakauden alijäämille, mutta vuosien 2027–2029 alijäämäinen käyttötalous ja korkea investointitaso kaventavat talouden liikkumavaraa. Talouden tasapainon vahvistaminen edellyttää käyttötalouden sopeuttamisen lisäksi investointien ajoituksen ja välttämättömyyden jatkuvaa arviointia sekä palvelu-, organisaatio- ja tehtävärakenteiden kehittämistä.

Kokouksessa ovat läsnä kasvatus- ja koulutusjohtaja sekä tekninen johtaja esittelemässä talousarviota omien toimielimiensä osalta.

Kunnanhallitus jatkaa talousarvion käsittelyä seuraavassa kokouksessaan 30.11.2026.

Oheismateriaalina:
1) Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029

Lisätietoja: talousjohtaja Minna Kuusela-Hurskainen p. 050 302 8003

Kunnanjohtajan ehdotus:
Kunnanhallitus päättää aloittaa talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 käsittelyn.

Päätös:
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkintä: Tekninen johtaja Tommi Hirvonen ja kasvatus- ja koulutusjohtaja Leila Kurki olivat läsnä asian käsittelyn aikana, mutta eivät osallistuneet päätöksentekoon.

Merkintä: Kokouksessa pidettiin tauko klo 19:54-19:58.